

3 RBZ/Handel

Aan de orde is het **VAO RBZ/Handel (AO d.d. 15/05)**.

De voorzitter:

Aan de orde is het VAO RBZ/Handel. Voordat ik mevrouw Westerveld het woord geef, wil ik iedereen van harte welkom heten, maar in het bijzonder de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Het woord is aan mevrouw Westerveld namens GroenLinks.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

Voorzitter. Misschien goed om te melden dat ik mijn collega mevrouw Diks hier vervang. Zij zit anders in deze commissie maar ze had een andere afspraak. Mede namens haar wil ik twee moties indienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat als onderdeel van de onderhandelingen tussen de EU en Mercosur-landen over een nieuw handelsakkoord wordt gesproken over het vergroten van de markttoegang van vleesproducten uit Mercosur-landen in de EU;

constaterende dat de minister voor Medische Zorg juist waarschuwt voor vlees uit Brazilië, dat in 2% van de gevallen besmet is met salmonella, waarvan met testresultaten in laboratoria door bedrijven wordt gefraudeerd;

verzoekt de regering bij de Raad te kennen te geven niet akkoord te zullen gaan met een ruimere toegang van vleesproducten uit de Mercosur-landen zolang de veiligheid van deze producten niet aanzienlijk wordt verbeterd,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Westerveld en Diks. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 1868 (21501-02).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet voornemens is om in te stemmen met het onderhandelingsresultaat voor een handelsakkoord tussen EU en Japan, ook wel JEFTA;

constaterende dat noch middels dit akkoord, noch anderszins, de illegale walvisvangst en dolfijnslachtingen in Japan een halt wordt toegeroepen;

verzoekt de regering er bij de Raad voor te pleiten dat niet akkoord wordt gegaan met het onderhandelingsresultaat voor JEFTA voordat Japan een significante stap zet in het tegengaan van illegale walvissenjacht en dolfijnslachtingen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Westerveld en Diks. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 1869 (21501-02).

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Alkaya namens de SP-fractie.

De heer **Alkaya** (SP):

Voorzitter. In het AO hebben we over verschillende onderwerpen gesproken, waaronder de importheffingen die de Amerikanen op staal uit onder andere de EU willen heffen. Daar heb ik een vraag over. Vandaag stond op POLITICO een bericht dat uit onderhandelingen zou kunnen komen dat de EU akkoord gaat met het importeren van meer schaliegas, liquified natural gas, uit de Verenigde Staten in ruil voor een uitzonderingspositie. Kan de minister dit ontkennen? Want het lijkt ons erg zorgelijk als dit het resultaat wordt van deze hele situatie.

Daarnaast hebben we gesproken over de situatie rondom investeringsverdragen en dat het EU-Hof heeft besloten dat ISDS-clausules onrechtmatig zijn. Graag de volgende motie daarover.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Europese Hof van Justitie op 6 maart jongstleden heeft besloten dat ISDS-clausules onrechtmatig zijn;

van mening dat investeringsbescherming nooit mag leiden tot parallelle rechtspraak met voorrechten voor investeerders ten opzichte van de rest van de samenleving;

verzoekt de regering de investeringsverdragen die Nederland met EU-lidstaten heeft zo snel mogelijk en uiterlijk eind dit jaar op te zeggen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Alkaya en Diks. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 1870 (21501-02).

Dank u wel. Dan geef ik tot slot het woord aan mevrouw Van den Hul namens de PvdA-fractie.

Mevrouw **Van den Hul** (PvdA):

Voorzitter. Ik heb één motie, die ik mede zal indienen namens collega Diks.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

van mening dat monitoring van, en toezicht op, afspraken over duurzaamheid, arbeidsnormen en milieu binnen handelsverdragen essentieel zijn om tot verantwoorde handel te komen en welwillende bedrijven te voorzien van een gelijk speelveld;

constaterende dat afspraken over duurzaamheid, arbeidsnormen en milieu veelal worden opgenomen in de duurzaamheidshoofdstukken van handelsverdragen;

verzoekt de regering zich binnen EU-verband in te spannen om tot een mechanisme te komen dat duurzaamheidshoofdstukken een bindende kracht toekent, inclusief eventuele consequenties bij niet-naleving,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Van den Hul en Diks. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 1871 (21501-02).

Dan wachten we heel even tot alle moties zijn gekopieerd en rondgedeeld. Vijf minuten? Dan schors ik even voor vijf minuten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de minister.

Minister **Kaag**:

Dank u, voorzitter. Dank ook voor de moties en vragen die zijn ingediend. Ik wil kort ingaan op elke motie. De eerste motie op stuk nr. 1868, van de leden Westerveld en Diks, betreft de wens om geen verdere toename van vleesexport vanuit Mercosur richting de Europese Unie toe te staan, en natuurlijk ook de kwaliteitseisen waaraan voldaan moet

worden. Het is een heldere motie en ik begrijp waarom de indieners deze hebben geformuleerd. Er zijn wat mij betreft twee kwesties in de motie benoemd die niet per se met elkaar verbonden kunnen worden. De ene is het quotum. Dat is nog steeds een kwestie van onderhandelen tussen de EU en Mercosur. We hopen als kabinet dat Mercosur uiteindelijk tot een goede afronding komt. De tweede is de kwestie van de primaire importantie van de kwaliteitseisen. Of er nu meer of minder vlees de markt op zou komen als onderdeel van de onderhandelingen, aan de kwaliteitseisen moet sowieso voldaan worden. Ik denk dat het heel belangrijk is dat, zoals de minister voor Medische Zorg en de minister van Landbouw in een brief aan de Kamer van 27 april al hebben gesteld, de EU in staat moet blijven om adequaat te reageren op vlees dat mogelijkerwijs niet aan de kwaliteitseisen en veiligheidseisen van gezond voedsel zou voldoen, en om dat van de EU-markt te weren. Er zijn sinds vorig jaar maart verscherpte maatregelen op de markt van kracht op import van vlees uit Brazilië. Die geïntensiverde maatregelen blijven we nemen zolang nodig. Wat ons betreft is het quotum een zaak binnen het onderhandelingsproces, want de voedselveiligheidseisen blijven sowieso relevant; ik zou die niet willen verbinden. Aangezien de motie op deze manier is gesteld, ontraad ik de motie.

De voorzitter:

Een korte vraag, mevrouw Westerveld.

Mevrouw **Westerveld** (GroenLinks):

Een verduidelijkende vraag aan de minister. Vindt de minister een hoger quotum geen beloning voor gesjoemel van landen als bijvoorbeeld Brazilië?

Minister Kaag:

Nee, want er is geen correlatie met gebrek aan toezicht. Al zou je een quotum hebben van 10.000 metric ton, dan zou er nog steeds voedselveiligheid moeten zijn. Elk stukje vlees dat vanuit Brazilië Nederland binnenkomt, moet voldoen aan de eisen. Het is geen beloning, maar binnen de onderhandeling is er een uitruil. Uiteindelijk komt dat tot een compromis, tot een algehele benadering. Ik denk eerlijk gezegd dat een aantal landen binnen de EU helemaal niet staat te trappelen voor een verhoging van het quotum vleesimport, dus dat is nog niet eens een gelopen race. Maar ik leg niet een direct verband met mogelijkerwijs een verhoging van het quotum in het onderhandelingsproces. Daarbij vindt een uitruil plaats richting EU in een aantal sectoren waar wij een verhoogd quotum willen hebben voor onze export. Het is uiteindelijk een onderhandeling, maar de voedselveiligheid is voor elk stukje vlees relevant; het is niet het quotum dat dat bepaalt.

De voorzitter:

Ik stel voor dat u verdergaat met de moties.

Minister Kaag:

Dan de motie op stuk nr. 1869, ook een motie van Westerveld en Diks, met de oproep aan het kabinet om niet in te stemmen met het handelsakkoord met Japan. Ik wil vooraf stellen dat het wat dit kabinet betreft een goed akkoord is. Wij denken dat bedrijven enorm zullen profiteren en de EU-standaarden blijven gehandhaafd. Zoals ik ook in het AO

expliciet heb benoemd, verzetten wij ons als Nederland tegen illegale walvisvisvangst door Japan en alles wat daaromheen komt. Maar niet instemmen met dit akkoord brengt geen oplossing voor het probleem van de illegale walvisvisvangst. Door het opnemen van duurzaamheidsafspraken, en het goed toezichthouden op, naleven en benoemen van schendingen wordt de kans vergroot en versterkt door dit akkoord. Helaas moet ik deze motie ont-raden.

Dan is er de motie op stuk nr. 1870 van de heer Alkaya en mevrouw Diks. Die betreft een oproep aan het kabinet om intra-EU-investeringsbeschermingen niet via een multilateraal verdrag op te zeggen. Wij vinden het wenselijk dat de beëindiging van de intra-EU-IBO's, om ze zo te noemen, op een zo ordelijk mogelijke manier verloopt, en ook zo zorgvuldig mogelijk en met inachtneming van alle juridische complexe vraagstukken die dat met zich meebrengt. Op dit moment worden via een multilateraal verdrag de bijna 200 intra-Unie-investeringsakkoorden onder dezelfde voorwaarden in één keer beëindigd. Dat bevestigt de rechtszekerheid en het bevordert een gelijk speelveld binnen de EU. Ik zie drie problemen met de motie van de heer Alkaya en mevrouw Diks. Aan de ene kant hechten wij eraan om juist de Commissie aan te sporen om er zo zorgvuldig en zo spoedig mogelijk, maar zonder specifieke einddatum voor te zorgen dat alle verdragen op hetzelfde moment voor alle EU-lidstaten worden opgezegd. We gaan dit niet bilateraal doen, want we hechten aan EU-eenheid en aan alle spelregels binnen de EU. Zo spoedig mogelijk? Ja, maar niet met een einddatum, want ik wil me niet vastleggen op een datum waar heel veel bij komt kijken. Ik denk dat eind dit jaar ook niet haalbaar is als je ziet waar we nu zijn. Het is mei, dus er zit een zomerreces aan te komen, ook voor de Commissie. Dan is het dus september en december. Ik denk eerlijk gezegd dat dit inhoudelijk gezien niet haalbaar is. Wat ik wel zou willen doen, zoals ik eerder heb gezegd, is de Commissie aansporen om het zo spoedig en zo zorgvuldig mogelijk te doen, waardoor het op een bepaald moment van kracht is en ook van toepassing is op iedereen. Misschien wil de heer Alkaya de motie herformuleren. Dat weet ik niet. Als de motie geformuleerd blijft zoals nu moet ik haar helaas ontraden.

De heer Alkaya (SP):

De inzet van de minister om het zo snel mogelijk te doen ken ik. Dat hebben we in het AO besproken en dat is natuurlijk hartstikke goed. Tegelijkertijd maak ik me wel zorgen als het over de Europese Commissie gaat. De minister voert die gesprekken volgende week, maar ik ben benieuwd of de Commissie überhaupt wel spoed voelt of dat zij het zelfs nog over de verkiezingen van het Europees Parlement wil tillen. Is dat het geval, dan zitten we over twee jaar alsnog met die verdragen waar een onrechtmatige ISDS-clausule in staat. De motie wil ik niet wijzigen. Wel lees ik graag in het verslag van de besprekingen van de minister wat de Commissie heeft geuit met betrekking tot de datum. Ik handhaaf mijn motie om dat in ieder geval zo spoedig mogelijk en wat mij betreft uiterlijk eind dit jaar te doen.

Minister Kaag:

Ik ontraad de motie, maar doe sowieso de toezegging dat ik de Commissie zal aansporen en haar om verheldering

en opheldering zal vragen over het voorziene tijdspad en een realistisch tijdspad. Ik zal haar vragen om uitleg en om reguliere communicatie terug naar de lidstaten. Die kan ik dan ook meenemen naar de Kamer.

De laatst ingediende motie is de motie-Van den Hul. Zij gaat over vergelijkbare bindende krachten aan duurzaamheids-hoofdstukken. Ik kan mij helemaal vinden in de wens van een goede naleving van duurzaamheidsbepalingen in handelsakkoorden. Die zijn net zo belangrijk als alle andere onderdelen van een handelsakkoord. Ik hoop dat u dat ook in de toekomst terug zult zien. In alle gesprekken die wij voeren over de nieuwe nota voor Buitenlandse Handel- en Ontwikkelingssamenwerking zijn die natuurlijk ontzettend belangrijk. Ik heb wel een vraag naar aanleiding van de tekst. U heeft inderdaad "sancties" uit eerdere gesprekken veranderd in "consequenties". Als de helderheid bestaat dat "consequenties" niet uitkomt op "sancties", want dat is iets anders, kunnen wij denk ik goed leven met deze motie. Het gaat mij om een meningsverschil over sancties dat wij eerder in een AO hadden. Sancties bevatten een wetgevend element. Ze zijn erg strak en streng, en niet na te leven. In dit geval, waarin het om de Commissie gaat, vallen zij niet op te leggen. De Commissie moet echt goed kijken naar de gemaakte afspraken, daar goed toezicht op houden en er goed over rapporteren. Ook moet zij de tegenpartij aanspreken op niet-naleving en de consequenties daarvan. Dat is een politiek gesprek, terwijl sancties financieel of materieel zouden zijn.

Mevrouw Van den Hul (PvdA):

Dat is inderdaad precies wat ik ermee bedoel: dat het bindende afspraken zijn die kunnen worden opgevolgd en uitgevoerd. Ik bedoel hier zeker "consequenties".

Minister Kaag:

Kunt u voor mij dan nog even ophelderen waar u aan denkt bij "consequenties"? Ik wil hier geen wetgevend aspect aan geven.

Mevrouw Van den Hul (PvdA):

Hoe die consequenties eruitzien, dient verder ingevuld te worden. Waar het mij om gaat, is dat het bindende afspraken zijn en niet, zoals nu, vrijblijvende afspraken. Hoe die bindende vorm eruitziet, is nader uit te werken.

Minister Kaag:

Dan denk ik dat het belangrijk is dat wij eerst in gesprek gaan met de andere lidstaten en de Commissie. Ik denk dat ik sowieso ook kan toezeggen, want ik ben het ermee eens, dat duurzaamheid meer tanden moet krijgen in alle handelsakkoorden. Tanden betekent dat de Commissie meer haar gewicht, het gewicht van de lidstaten, in de schaal moet gooien. Zij moet, net zoals we in Nederland doen, naar convenanten kijken en de vrijwillige basis die belangrijk blijft. Als "consequenties" betekent dat we richting wetgeving gaan, wordt het al heel snel een heel moeilijk proces, want we hebben te maken met soevereine lidstaten. Ik wil geen belofte doen die uiteindelijk helemaal geen inhoud hebben. Ik ben bereid om met de Commissie in gesprek te gaan om te zeggen dat wij een hoger ambitieniveau willen voor wat betreft de zoektocht naar naleving en daadwerke-

lijke uitvoering van duurzaamheid. Ik zal daar ook over rapporteren.

De voorzitter:

Volgens mij is dat precies wat mevrouw Van den Hul bedoelt. Het is niet de bedoeling dat u nog inhoudelijk ...

Mevrouw Van den Hul (PvdA):

Dat is precies wat ik bedoel. Ik vind het belangrijk dat Nederland een voortrekkersrol neemt, dan wel blijft nemen, op het gebied van de naleving van niet alleen de afspraken over investeringen, maar juist ook de afspraken over mens, arbeid en milieu. Daar gaat het mij om: dat die ook worden nageleefd.

Minister Kaag:

Ik wil hier geen semantische discussie aangaan met mevrouw Van den Hul, verre van, want we zitten in zekere zin zeer op dezelfde lijn. Maar het gaat er wel om dat we natuurlijk geen ander traject gaan formuleren voor geschillenbeslechting. Daar zijn geen sporen voor. Ik wil dus een intentie uitspreken, maar ik wil geen bindende werking, want dat is een ander aspect. De tekst moet dus anders. Dan zou ik moeten vragen om de motie aan te houden, om nog eens naar de motie te kijken qua taal.

De voorzitter:

Mevrouw Van den Hul, geen discussie over de motie inhoudelijk, want anders blijven we ... De vraag is of u bereid bent om de motie aan te houden.

Mevrouw Van den Hul (PvdA):

Ik zou natuurlijk het liefst zien dat deze inzet wordt meegenomen naar de komende Raad. Dat was de insteek van de motie. Het liefst zou ik de motie wel in stemming brengen, juist ook om de minister te steunen in haar ambitie die zij in het AO heeft uitgesproken.

De voorzitter:

Houdt u 'm aan of niet?

Mevrouw Van den Hul (PvdA):

Als het de wens van de minister is om er nog nader over te spreken en ze denkt dat we dan nader tot elkaar komen, dan houd ik de motie aan.

De voorzitter:

Oké. U hebt tot dinsdag de tijd om erover na te denken. Nee, tot vandaag, hoor ik van onze griffier. Ik begrijp dat u de motie wilt aanhouden?

Op verzoek van mevrouw Van den Hul stel ik voor haar motie (21501-02, nr. 1871) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

De heer Amhaouch (CDA):

Het begint wat onduidelijk te worden wat de reactie van de minister is op de motie. Volgens mij heeft de commissie heel duidelijk in het AO IMVO afgesproken dat de inzet zou zijn hoe wij de IMVO-convenanten, waar ook duurzaamheid duidelijk in staat, gaan uitdragen. Nu wordt er een motie ingebracht over de consequenties ...

De voorzitter:

Die motie is aangehouden.

De heer Amhaouch (CDA):

Ik vind het wel belangrijk dat we geen dubbel signaal in Europa afgeven.

Minister Kaag:

Mag ik hier nog even kort op reageren?

De voorzitter:

Ja, heel kort.

Minister Kaag:

We geven geen dubbel signaal af. We geven aan dat er een ambitieniveau moet worden gelegd bij de verwachtingen. Ik heb heel duidelijk gezegd dat we geen apart traject gaan vastzetten voor geschillenbeslechting. We gaan dus ook niet naar wetgevende kracht kijken. Het is op vrijwillige basis. Daarom heb ik de convenanten benoemd. Dat is ons voortraject. Dat is ons voorbeeld. Echter, de Commissie heeft andere middelen met de politieke akkoorden die ze heeft met veel lidstaten. Het kan dus een ambitieniveau uitdragen dat verder gaat dan de convenanten. Maar het is nog steeds vrijwillig.

De voorzitter:

Dank u wel.

Minister Kaag:

Een laatste antwoord op een vraag van de heer Alkaya. Eerlijk gezegd doe ik niet echt mee aan speculatie. POLITICO is heel goed, we lezen het allemaal. Het is een rapportage. Wij hebben nog geen terugkoppeling van wat er op officieel niveau bij de Europese Raad is bediscussieerd. Ik kan alleen stellen wat er in het AO is gezegd: wij kijken naar unanimiteit. U hebt gezien wat premier Rutte publiek heeft gesteld. We hechten aan EU-eenheid. We willen niet onderhandelen met de zogeheten revolver op de borst. We willen kijken wat er mogelijk is in dialoog met de VS. Mochten we daartoe kunnen komen, want we zijn er nog niet, dan willen we kijken wat dat pakket eventueel zou inhouden. We nemen daarbij alle aspecten mee, ook duurzaamheid en alle andere dingen die heel belangrijk voor ons zijn. Verder kan ik nu geen commentaar geven op POLITICO. Ik kan niets ontkennen of bevestigen, want ik heb geen feitelijke rapportage.

De voorzitter:

Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van dit VAO.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:

Over de ingediende moties zullen we vanmiddag stemmen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.